

บทที่ 3

บททวนวรรณกรรม

ในบทนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงวรรณกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่องคำลักษณนามในภาษาไทย โดยจะแบ่งกล่าวเป็น 2 ตอนใหญ่ คือ ตอนที่ 1 ว่าด้วยวรรณกรรมที่เกี่ยวกับการศึกษาคำลักษณนาม และตอนที่ 2 ว่าด้วยวรรณกรรมที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์อรรถลักษณะซึ่งเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์คำลักษณนามในงานวิจัยเล่มนี้

3.1 การศึกษาเรื่องคำลักษณนาม

ในตอนนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงการศึกษาเรื่องคำลักษณนามที่นักวิจัยหลายท่านได้ศึกษาไว้แล้ว โดยจะแบ่งกล่าวเป็น 3 ตอนคือ ตอนที่ 1 ว่าด้วยคำจำกัดความของคำลักษณนามที่นักวิจัยต่าง ๆ ได้ให้ไว้ ตอนที่ 2 ว่าด้วยการศึกษาเกี่ยวกับคำลักษณนามโดยทั่วไป และตอนที่ 3 ว่าด้วยการศึกษาเกี่ยวกับคำลักษณนามของภาษาในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

3.1.1 คำจำกัดความของคำลักษณนาม

นักภาษาศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับคำลักษณนามได้ให้คำจำกัดความของคำลักษณนามไว้ต่าง ๆ ดังนี้

คำลักษณนาม หมายถึง :

1) "คำนาม ที่ใช้บอกประเภทและลักษณะของسامานต์นามและสมุหนามที่อยู่ข้างหน้าคล้ายคำวิเศษณ์ เช่น คำเรียกพระว่า "รูป" เรียกสัตว์ว่า "ตัว" เรียกเรือว่า "ลำ" เป็นต้น" (พระยาอุปกิตศิลปสาร 2511 : 72-76)

2) "คำที่กำหนดขึ้นไว้ท้ายคุณศัพท์บอกจำนวนนับ หรือประมาณ เพื่อขยายคำนามข้างหน้าเพื่อบอกรูปลักษณะ และชนิด หรือประเภทของคำที่อยู่ข้างหน้าคำบอกจำนวนไปพร้อมกันและช่วยทำให้คำที่มีความหมายหลายอย่างมีความหมายชัดเจนขึ้น" (บรรจบ พันธุเมธา 2522 : 223-224)

3) "คำแยกประเภท เป็นคำขยายประเภทหนึ่ง ที่ใช้ขยายได้ทั้งคำนาม และคำกริยา คำแยกประเภทที่ใช้ขยายคำนาม เป็นคำที่จำแนกคำนามสามัญออกเป็นกลุ่มเป็นพวก คำแยกประเภท เป็นเครื่องสะท้อนให้เห็นว่า คนไทยเราใช้อะไรเป็นเกณฑ์ในการรวมบางสิ่งบางอย่างเข้าด้วยกัน หรือแยกสิ่งต่าง ๆ ออกจากกัน" (นววรรณ พันธุมเมธา 2525 : 23-20)

4) "คำที่สามารถปรากฏในตำแหน่งช่องว่างของกรอบประโยคทดสอบ 4 ตำแหน่ง ที่กำหนดไว้ คือ นาม _____ กริยากรรมย่อย _____ นี้ _____ กริยากรรม _____ แล้ว" (วิจิตร ภาณุพงศ์ 2522 : 13-15)

5) "คำที่ใช้แยกประเภทคำนามออกเป็นกลุ่มเป็นพวก สิ่งใดมีคุณสมบัติหรือมีลักษณะบางอย่างคล้ายคลึงกันหรือเหมือนกันจะจัดอยู่ในพวกเดียวกัน" (ประพิศ มโนมัยวิบูลย์ 2527 : 18-27)

6) "คำนามหรือสรรพนามที่ปรากฏเป็นพยางค์ที่ไม่ลงเสียงหนัก ก่อนและภายในโครงสร้างเดียวกับคำชี้เฉพาะ (demonstrative) และสามารถปรากฏเป็นพยางค์ที่ลงเสียงธรรมดาเช่นเดียวกับคำสรรพนาม แต่ต่างจากคำสรรพนามที่คำลักษณนามเองไม่สามารถปรากฏในตำแหน่งเดียวกับคำนามได้ทั้งหมด แต่จะปรากฏเป็นองค์ประกอบ (component) เล็กส่วนใหญ่" (Noss 1964 : 104-114)

จากคำจำกัดความของคำลักษณนามของนักภาษาศาสตร์ที่เอื้อนามมาข้างต้นสรุปได้ว่า คำลักษณนามคือ คำนาม คำขยาย หรือคำแยกประเภท ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับแง่มุมการพิจารณาของนักภาษาศาสตร์แต่ละท่าน บางท่านให้คำจำกัดความคำลักษณนาม ตามหน้าที่ของคำลักษณนาม เช่น นววรรณ และประพิศ ในขณะที่บางท่านให้คำจำกัดความคำลักษณนามโดยอาศัยกรอบโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ที่คำลักษณนามนั้นปรากฏเป็นตัวกำหนด เช่น วิจิตร บางท่านก็ให้คำจำกัดความคำลักษณนามทั้งในแง่หน้าที่และตำแหน่งที่คำลักษณนามนั้นปรากฏ เช่น พระยาอุปทิศศิลปสาร และ บรรจบ บ้างก็พิจารณาเรื่องเสียงควบคู่ไปด้วย เช่น นอส์ (Noss 1964)

ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอให้คำจำกัดความคำลักษณนามว่าหมายถึง "คำใดก็ตามที่ปรากฏระหว่างคำบอกจำนวน และคำนาม ในโครงสร้างวลี คำบอกจำนวน + คำลักษณนาม + คำนาม ซึ่งโครงสร้างวลีดังกล่าวเป็นโครงสร้างนามวลีแบบจีน (Chinese Type) ตามที่โจนส์ (Jones 1970 : 1-17) ได้แสดงไว้ (ดู 3.1.3.1) และภาษาเมียนเป็นภาษาหนึ่งในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีโครงสร้างของวลีบอกจำนวนแบบดังกล่าว คำลักษณนามซึ่งปรากฏในโครงสร้างวลีดังกล่าวมีหน้าที่ในการจำแนกนับสิ่งที่คำนามอ้างถึงเป็น

หน่วย ๆ แสดงส่วนย่อยของสิ่ง แสดงกลุ่มของสิ่ง แสดงการวัดคุณสมบัติบางอย่างของสิ่งและ แสดงประเภทของสิ่งที้นำนามอ้างอิง"

3.1.2 การศึกษาเกี่ยวกับคำลักษณนามโดยทั่วไป

มีงานวิจัยหลายชิ้นที่ศึกษาคำลักษณนามในลักษณะทั่วไป นั่นคือ ไม่ได้ศึกษาคำลักษณนามในภาษาใดภาษาหนึ่งโดยเฉพาะ งานวิจัยเหล่านี้ได้แก่ งานของกรีนเบิร์ก (Greenberg 1977) และงานของอัลลัน (Allan 1977 : อ้างถึงใน นฤมล จันทรสุวงศ์ 2528 : 11-16)

กรีนเบิร์ก ศึกษาคำลักษณนาม โดยใช้ตัวอย่างจากภาษาที่มีคำลักษณนามใช้กว่า 100 ภาษา โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อหากฎเกณฑ์ของการเกิด การพัฒนาและการสูญสลายของระบบคำลักษณนาม ส่วนสำคัญในงานของกรีนเบิร์กที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในงานวิจัยนี้คือ การที่กรีนเบิร์กแยกความแตกต่างระหว่างคำลักษณนามประเภทต่าง ๆ ได้แก่ ลักษณนามนับหน่วย (unit counters) ลักษณนามปริมาณ (quantifiers) ลักษณนามซ้ำรูปนาม (repeaters) และลักษณนามหน่วยวัด (measures)

ตัวอย่างจากภาษาอังกฤษต่อไปนี้ แสดงความแตกต่างระหว่างลักษณนามนับหน่วยและลักษณนามปริมาณ

one sheet of paper

ล.นับหน่วย

one ream of paper

ล.ปริมาณ

สำหรับลักษณนามซ้ำรูปนามนั้น กรีนเบิร์ก แบ่งลักษณนามซ้ำรูปนามออกเป็น 2 ประเภท คือ

1) ลักษณนามซ้ำรูปนามทั้งคำ (full repeaters) เช่น

คน 2 คน

น. ล.

ฮัลลิน กล่าวว่า คำลักษณนามคือ หน่วยคำ (morpheme) ที่ปรากฏในโครงสร้างผิวโคสมี่เงื่อนโซที่แน่นอน และมีความหมาย กล่าวคือ คำลักษณนามจะแสดงลักษณะเด่นที่คำนามที่เกิดร่วมกับคำลักษณนามเดียวกันมีเหมือนกัน ฮัลลิน เรียกภาษาที่มีคำลักษณนามใช้ว่า "ภาษาลักษณนาม" (Classifier Language)

ฮัลลิน ได้แบ่งประเภทของอรรถลักษณะของคำลักษณนามในภาษาลักษณนามออกเป็น 7 ประเภท อรรถลักษณะดังกล่าวนำไปใช้ในการวิเคราะห์อรรถลักษณะ (componential analysis) ของคำลักษณนามในภาษาลักษณนามได้ อรรถลักษณะทั้ง 7 ประเภทมี ดังนี้

- 1) อรรถลักษณะที่แสดงลักษณะของสิ่งต่าง ๆ (material) ได้แก่
 - 1.1) ความมีชีวิต (animacy)
 - 1.2) ความไม่มีชีวิต (inanimacy)
 - 1.3) คุณสมบัตินามธรรมและคุณสมบัติของนามที่มาจากกิริยา (abstract and verbal nouns)
- 2) อรรถลักษณะที่แสดงรูปร่าง (shape) ได้แก่
 - 2.1) รูปร่างแบบมีมิติ (dimensional categories) มี 3 ชนิด คือ
 - 2.1.1) ทรงยาวหรือทรง 1 มิติ เช่น (long or salient one-dimensional subcategory)
 - 2.1.2) ทรงแบนหรือ 2 มิติ (flat or two-dimensional subcategory)
 - 2.1.3) ทรงกลมหรือ 3 มิติ (round or three-dimensional subcategory)
 - 2.2) รูปร่างแบบไม่มีมิติ (non-dimensional categories) ได้แก่
 - 2.2.1) รูปร่างที่มีลักษณะภายนอกเป็นทรงโค้ง (prominent curved exterior subcategory) เช่น เนิน กอง โถก
 - 2.2.2) รูปร่างที่มีลักษณะภายในกลวง (hollow subcategory) เช่น ภาชนะต่าง ๆ หรือ ห่อ
 - 2.2.3) รูปร่างที่มีลักษณะเป็นวงแหวน (annular subcategory) ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะเป็นวงแหวน หรือสิ่งที่หุ้ม หรือพันเป็นวงรอบว่างภาส
- 3) อรรถลักษณะที่แสดงความคงตัวของวัตถุ (consistency) หมายถึงการที่รูปร่างหรือลักษณะของวัตถุจะแปรเปลี่ยน หรือถูกคัดแปลงได้ง่ายหรือไม่เพียงใด ได้แก่

3.1) วัตถุที่สามารถดัดให้ โค้ง งอ หรือพับได้ (flexible) เช่น สิ่งที่มีลักษณะคล้ายเชือก หรือผ้า

3.2) วัตถุที่ไม่สามารถดัดให้โค้ง งอ หรือพับได้ (hard or rigid) เช่น สิ่งที่มีลักษณะเป็น แท่งตรง หรือมีลำต้นคล้ายพืช

3.3) วัตถุที่มีลักษณะไม่คงที่ ไม่แน่นอน ไม่ชัดเจน และเปลี่ยนแปลงไปตามภาวะรองรับ เช่น สิ่งที่เป็นของเหลว สิ่งที่มีลักษณะคล้ายโคลน หรือสิ่งที่เป็นเม็ดเล็ก ๆ หรือผงละเอียด

4) อรรถลักษณะที่แสดงขนาด (size) ได้แก่

4.1) ขนาดใหญ่ (big)

4.2) ขนาดเล็ก (small)

5) อรรถลักษณะที่แสดงสถานที่ (location) เช่น บริเวณ แถว แห่ง ที่

6) อรรถลักษณะที่แสดงการจัดรูปแบบของสิ่ง (arrangement) ได้แก่

6.1) การจัดลักษณะให้เป็น จับ นับ หรือมาน

6.2) การจัดรูปแบบการรวมกลุ่มโดยเกี่ยวข้องกับสถานที่ เช่น แถว เรียง

6.3) การจัดรูปแบบการรวมกลุ่มโดยเกี่ยวข้องกับปริมาณและชนิดของสิ่งเช่น

กอง หมู่ ช่อ ฝูง

7) อรรถลักษณะที่แสดงปริมาณ (quanta) เช่น กำมือ ตะกร้า หรือเลขหลัก ต่าง ๆ (round numbers) เช่น สิบ ร้อย พัน โทล

ข้อสังเกตเกี่ยวกับอรรถลักษณะทั้ง 7 ประเภท ที่ อัลลัน สเปร์ ไว้มิฉะนั้น

- อรรถลักษณะ 4 ประเภทแรก ซึ่งได้แก่ อรรถลักษณะเกี่ยวกับลักษณะ อรรถลักษณะเกี่ยวกับรูปทรง อรรถลักษณะเกี่ยวกับความคงตัว และอรรถลักษณะเกี่ยวกับขนาดของสิ่งจะเป็นลักษณะเด่นประจำตัวของสิ่งนั้น

- อรรถลักษณะเกี่ยวกับสถานที่ไม่ได้เป็นลักษณะเด่นประจำตัวของสิ่งต่าง ๆ แต่เป็นลักษณะที่กำหนดขึ้นภายหลังความสถานที่ที่สิ่งนั้นปรากฏอยู่

- อรรถลักษณะเกี่ยวกับการจัดรูปแบบไม่ได้เป็นลักษณะเด่นประจำตัวของสิ่งต่าง ๆ แต่เป็นลักษณะที่เกิดขึ้นภายหลัง และไม่ได้เป็นอรรถลักษณะที่มีเฉพาะในภาษาลักษณะนามเท่านั้น ภาษาที่ไม่มีคำลักษณะนามก็มีอรรถลักษณะประเภทนี้เช่นกัน

จากงานวิจัยทั้งสองจะเห็นได้ว่า นักภาษาศาสตร์ทั้งสองท่าน ต่างก็แสดงการจัดประเภทของคำลักษณะนามแต่จัดด้วยเกณฑ์ต่างกัน อัลลัน ใช้เกณฑ์เกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพ

ของสิ่งในการแยกประเภท ในขณะที่ กรีนเบิร์ก พิจารณาหน้าที่ของคำลักษณนามในการแยกประเภท ผลการวิจัยของ อัลตัน และ กรีนเบิร์ก สามารถเปรียบเทียบให้เห็นได้ ดังนี้

ตารางที่ 4 : แสดงการเปรียบเทียบผลการวิจัยเกี่ยวกับคำลักษณนามของกรีนเบิร์กและอัลตัน

ผลการวิจัยของ กรีนเบิร์ก	ผลการวิจัยของ อัลตัน
ลักษณนามนับหน่วย (unit counters)	<ul style="list-style-type: none"> → อรรถลักษณ์เกี่ยวกับลักษณะ → อรรถลักษณ์เกี่ยวกับรูปทรง → อรรถลักษณ์เกี่ยวกับความคงตัว → อรรถลักษณ์เกี่ยวกับขนาด
ลักษณนามปริมาณ (quantifiers)	<ul style="list-style-type: none"> → อรรถลักษณ์เกี่ยวกับสถานที่ → อรรถลักษณ์เกี่ยวกับการจัดรูปแบบ
ลักษณนามหน่วยวัด (measures)	→ อรรถลักษณ์เกี่ยวกับปริมาณ
ลักษณนามซ้ำรูปนาม (repeaters)	→ ไม่ได้กล่าวถึง

3.1.3 การศึกษาเกี่ยวกับคำลักษณนามของภาษาในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

3.1.3.1 การศึกษาเกี่ยวกับคำลักษณนามของภาษาในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยทั่วไป

โจนส์ (Jones 1970 : 1-12) กล่าวถึงลักษณะสำคัญบางประการของภาษาแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นั่นคือ ภาษาส่วนใหญ่ในแถบนี้มีการใช้คำลักษณนามเป็นจำนวนมาก และมีโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ของคำลักษณนามที่แน่นอน โจนส์ เชื่อว่า คำลักษณนามมี 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ ลักษณนามแท้ (classifiers) ลักษณนามซ้ำรูปนาม (repeaters) และลักษณนามแสดงการวัดปริมาณ เวลา และระยะทาง (measures) นอกจากนี้ โจนส์ ได้สรุปแบบโครงสร้างของนามวลที่มีคำลักษณนามปรากฏอยู่ ในภาษาในแถบนี้ว่ามี 2 แบบ คือ

1) แบบจีน (Chinese Type) โครงสร้างนามวลแบบจีนนี้เกิดในภาษาจีน ภาษาเวียดนาม ภาษาเมียน ซึ่งประกอบด้วย คำลักษณนาม คำบอกจำนวนและคำนามในลำดับดังนี้

คำบอกจำนวน	+	คำลักษณนาม	+	คำนาม
------------	---	------------	---	-------

ตัวอย่างเช่น ภาษาเมียน

ʔi:1 nc:ml pjaw4
 2 ล. บ้าน
 "บ้าน 2 หลัง"

2) แบบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Southeast Asian Type) โครงสร้างนามวลีแบบนี้เกิดในภาษาไทยและภาษาม้า ซึ่งประกอบด้วยคำลักษณนาม คำบอกจำนวน และคำนาม ในลำดับดังนี้

คำนาม	+	คำบอกจำนวน	+	คำลักษณนาม
-------	---	------------	---	------------

ตัวอย่างเช่น ภาษาไทย ส้ม 2 ลูก

กอแรล (Goral 1978 : 1-36) ศึกษาแบบคำลักษณนามของภาษาต่าง ๆ แถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ พม่า เขมร ล่าหู่ จีน ไทย และอินโดนีเซีย โดยการวิเคราะห์ปัญหาและหาข้อสรุปจากผลงานของนักภาษาศาสตร์หลายท่าน ส่วนสำคัญที่เป็นประโยชน์แก่งานวิจัยเรื่องคำลักษณนามภาษาเมียนฉบับนี้ คือ แนวทฤษฎีในการศึกษาคำลักษณนาม และข้อสรุปจากการใช้แนวทฤษฎีดังกล่าวในการตรวจสอบการวิเคราะห์ระบบคำลักษณนามในภาษาเวียดนาม

กอแรล รวบรวมทฤษฎีในการศึกษาคำลักษณนามไว้ 4 แนว ดังนี้

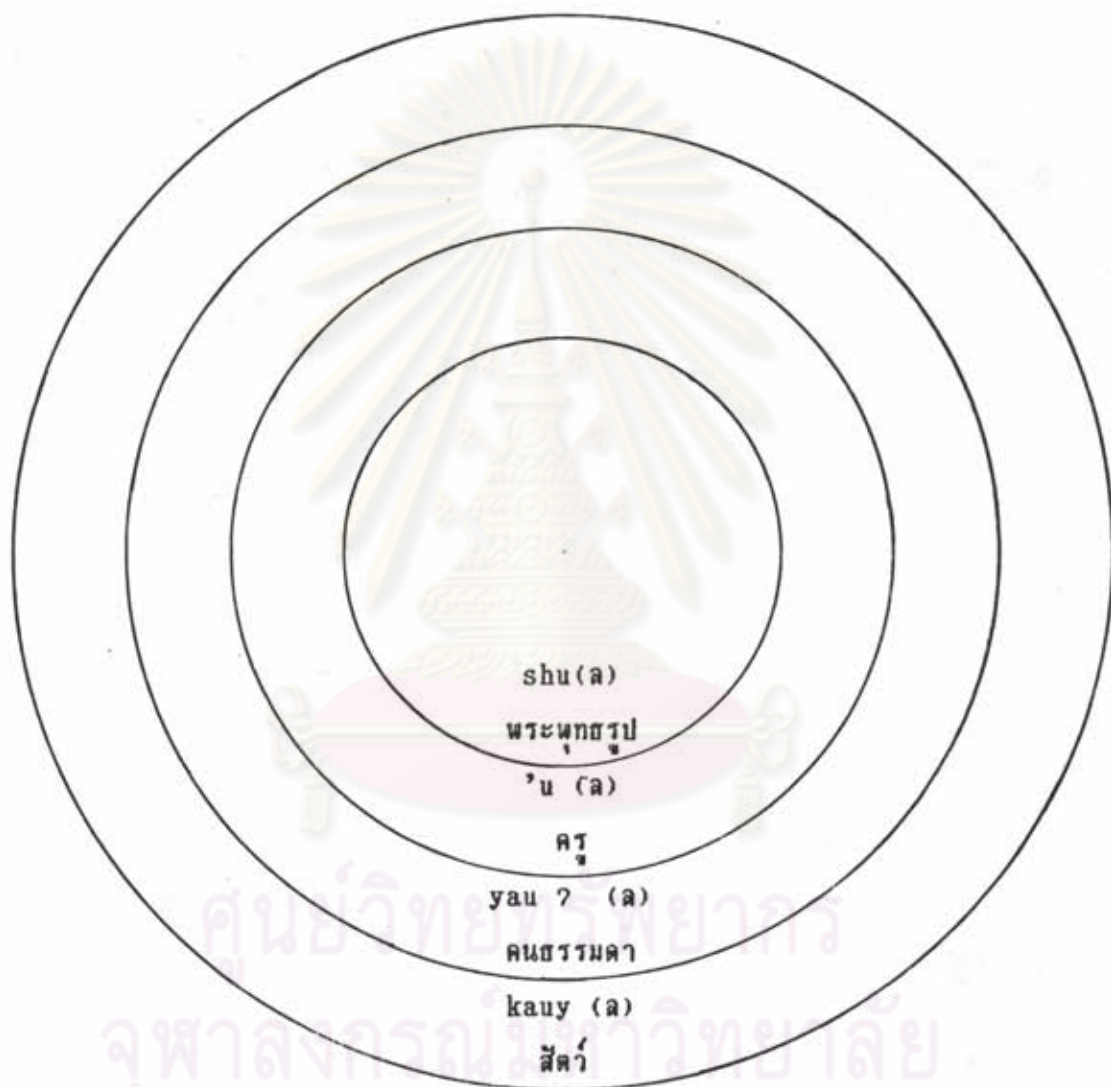
1) แนวตรรกศาสตร์ (semantic approach) กอแรล กล่าวถึงข้อสรุปของอดัมส์ และ คณะ (Adam et al. 1973 อ้างถึงใน Goral 1978 : 2) ที่ว่า หลักเกณฑ์เบื้องต้นที่เราใช้พิจารณาจำแนกนับสิ่งมี 3 ประการ คือ ประการที่ 1 พิจารณาว่าสิ่งนั้นมีชีวิตหรือไม่ ประการที่ 2 พิจารณาจากรูปร่างของสิ่งและประการที่ 3 พิจารณาจากหน้าที่ที่คำลักษณนามมีค่อนามหลัก

อติศัพท์ และคณะ ซึ่งให้ข้อคิดว่า ควรจะรวมวลีที่ไม่เกี่ยวข้องกับกำนบจำนวนไว้ในระบบของคำลักษณนามด้วย ทั้งนี้เพราะวลีดังกล่าวสามารถปรากฏในตำแหน่งเดียวกันกับคำลักษณนามได้ เช่น นามที่แสดงช่วงเวลา ส่วนของว่างกาช รวมทั้งนามที่เป็นนามธรรม

ในการจัดกลุ่มนามที่อ้างถึงสิ่งต่าง ๆ อติศัพท์และคณะได้ให้ข้อคิดว่า นามที่อ้างถึงสิ่งมีชีวิตจะรวมกันอยู่เป็นกลุ่มได้เอง ในขณะที่นามที่อ้างถึงสิ่งไม่มีชีวิตนั้นเราสามารถจัดกลุ่มได้โดยพิจารณาจากรูปทรง ซึ่งได้แก่ รูปทรง 1 มิติ (1-dimensionality) หรือความยาว (length) รูปทรง 2 มิติ (2-dimensionality) หรือความแบน (flatness) และรูปทรง 3 มิติ (3-dimensionality) หรือความกลม (roundness) รูปทรงดังกล่าวเทียบได้กับส่วนของต้นไม้ คือ ลำต้น ใบ และดอก ตามลำดับ

2) แนววัฒนธรรมจำเพาะ (cultural specific approach) กอนราลได้อ้างถึงงานการศึกษาคำลักษณนามในภาษาพม่าของเบคเคอร์ (Becker 1975 : 109-121 อ้างถึงใน Goral 1978 : 3) โดยสรุปว่า การจัดระบบคำลักษณนามในภาษาพม่านั้นเป็นการอิงอุปลักษณ (metaphor) ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมความเชื่อของคนพม่า กล่าวคือ ในการเลือกใช้คำลักษณนามสำหรับคำนามในภาษาพม่าลำดับแรกนั้นจะพิจารณาจากความมีชีวิตหรือไม่มีชีวิตของสิ่ง ซึ่งทำให้สามารถจำแนกลักษณนามได้ 2 ประเภทคือ ลักษณนามที่ใช้กับคำนามที่อ้างถึงสิ่งมีชีวิต และลักษณนามที่ใช้กับคำนามที่อ้างถึงสิ่งไม่มีชีวิต ซึ่งลักษณนามประเภทใหญ่แต่ละประเภทดังกล่าวสามารถจำแนกออกเป็นประเภทย่อยได้โดยพิจารณาจากประเภทของสิ่งที่เกิดจากการจัดอันดับของสิ่งในรูปแบบของวงจรซึ่งมีจุดศูนย์กลางและมีวงจรล้อมรอบเป็นชั้น ๆ ในวัฒนธรรมของชาวพม่า สิ่งบางประเภทจะได้รับการจัดให้อยู่ในศูนย์กลางของวงจรและสิ่งบางประเภทจะถูกจัดให้อยู่ในวงจรที่ห่างจากศูนย์กลางออกมาตามลำดับ ตัวอย่างเช่น ในการจัดอันดับหรือประเภทของสิ่งมีชีวิตชาวพม่าจะจัดอันดับโดยใช้เกณฑ์ว่าสิ่งมีชีวิตชนิดหนึ่ง ๆ เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ หรือเป็นที่เคารพนับถือมากน้อยเพียงใด สิ่งมีชีวิตที่มีความศักดิ์สิทธิ์หรือเป็นที่เคารพสูงสุดจะอยู่ในศูนย์กลางของวงจร ส่วนสิ่งมีชีวิตที่เป็นที่เคารพน้อยลงมากจะอยู่ในวงจรที่ห่างจากศูนย์กลางออกมาตามลำดับ ด้วยเกณฑ์ดังกล่าวชาวพม่าจึงจำแนกประเภทของคำนามที่อ้างถึงสิ่งมีชีวิตในภาษาพม่าได้ 5 ประเภท สิ่งที่สำคัญคือในภาษาพม่าจะมีลักษณนามประจำแต่ละวงจร นั่นคือ คำลักษณนามที่ใช้กับคำนามแต่ละประเภท ดังตัวอย่างที่แสดงด้วยแผนภูมิแบบวงจรดังนี้

แผนภูมิที่ 1 : แสดงการจำแนกประเภทคำนามที่อ้างถึงสิ่งมีชีวิตและคำลักษณะนามที่ใช้กับคำนาม
ดังกล่าวในภาษาม้าเป็นแบบวงจร (ดัดแปลงจาก Goral 1978)



3. แนวจิตวิทยา (psychological approach) กอแรลอ้างถึงงานของคลาร์ค (Clark 1974, อ้างถึงใน Goral 1973 : 3) ที่เสนอการจำแนกประเภทของคำลักษณนาม ออกเป็น 3 ประเภท คือ 1) ลักษณนามแสดงลักษณะของสิ่งที่มองเห็นได้ด้วยตา 2) ลักษณนามแสดงลักษณะทางกายภาพ และคุณสมบัติเกี่ยวกับการรับรู้สิ่ง 3) ลักษณนามแสดงหน้าที่ของสิ่ง

4. แนววากยสัมพันธ์ (syntactic approach) กอแรล อ้างถึงงานของโซ (T'sou 1973, อ้างถึงใน Goral 1978 : 4) ที่ได้เสนอแนวสำหรับศึกษาระบบคำลักษณนามไว้ 4 แบบ ด้วยการกำหนดอรรถลักษณะสำคัญที่ใช้จำแนกประเภทของคำลักษณนามเพียง 2 อรรถลักษณะ คือ การมีปริมาณที่วัดได้แน่นอน (exactness) และความเป็นหน่วยแยก (entity) จากนั้นจึงกำหนดค่าบวกและลบ แก่อรรถลักษณะดังกล่าว เพื่อแสดงความแตกต่างของคำลักษณนามแต่ละประเภท การใช้ชื่ออรรถลักษณะในรูปแบบนี้เป็น การแสดงความแตกต่างอย่างชัดเจนระหว่างคำลักษณนาม ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างต่อไปนี้

ประเภทที่ 1 คำลักษณนามสำหรับจำแนกนับสิ่งที่มีจำนวนแน่นอน และแยกเป็นหน่วยได้อย่างชัดเจน

$\begin{bmatrix} -\text{exact} \\ +\text{entity} \end{bmatrix}$ เช่น two heads of cattle.

ประเภทที่ 2 คำลักษณนามสำหรับจำแนกนับ สิ่งที่เป็นรูปธรรม โดยไม่ได้แยกเป็นหน่วยให้ชัดเจน

$\begin{bmatrix} +\text{exact} \\ -\text{entity} \end{bmatrix}$ เช่น two pounds of cattle

ประเภทที่ 3 คำลักษณนามสำหรับจำแนกนับสิ่งที่มีรวมอยู่เป็นกลุ่ม

$\begin{bmatrix} -\text{exact} \\ +\text{entity} \end{bmatrix}$ เช่น two herds of cattle

ประเภทที่ 4 คำลักษณนามแสดงประเภทของสิ่งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม

[-exact
-entity] เช่น two kinds of cattle

ลักษณนามประเภทแรกซึ่งเป็นลักษณนามนับหน่วย พบมากในภาษาแถบเอเชีย ลักษณนามประเภทที่สองเป็นหน่วยวัด (measure words) ซึ่งเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของแต่ละภาษาและมีจำนวนไม่มากนัก ลักษณนามประเภทที่สามเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า หน่วยวัดชั่วคราว (temporary measure) ส่วนลักษณนามประเภทที่สี่ มีอยู่เป็นจำนวนมาก และส่วนใหญ่มักใช้กับนามที่เป็นนามธรรม โช กล่าวไว้ว่า สมมุติฐานที่สำคัญที่ใช้ในงานของเขาคือ "การใช้ลักษณนามบอกจำนวน (numerical Classifier) จะปรากฏแบบสลับสับกันกับการใช้หน่วยคำพหูพจน์ (plural morpheme)"

จากการที่ก่อรณานานวทฤษฎีจึงนำไปทดสอบกับการวิเคราะห์ระบบคำลักษณนามในภาษาเวียดนาม ทำให้เขาพบข้อสรุปที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

1) การมีคำลักษณนามเป็นจำนวนมากใช้ในภาษา อาจจะเป็นเครื่องบ่งชี้อย่างหนึ่งว่าคำนามในภาษานั้นมีการจัดกลุ่มในลักษณะต่าง ๆ กัน

2) ลักษณนามเป็นระบบรวมของระบบย่อยที่มีโครงสร้างแน่นอนกับลักษณะพิเศษเฉพาะภาษา

3) ลักษณนามอาจจะเกิดในโครงสร้างที่ไม่มีคำบอกจำนวนนับ เช่น เสื้อตัวนั้น บ้านหลังหนึ่ง

4) หน้าที่ของคำลักษณนามคือ เอื้อให้เรานับคำนามได้และทำให้สามารถเจาะจงนามหลักได้แน่นอน และเป็นองค์ประกอบของคำประสมเช่น แผ่นสังกะสี ซองบุหรี เส้นผม

5) ภาษาที่มีโครงสร้างการใช้ลักษณนามแบบจีน เช่น ภาษาจีน ภาษาเวียดนาม ภาษาอินโดนีเซีย และภาษาเมียน ไม่มีลักษณนามซ้ำรูปนามในขณะที่กลุ่มภาษาที่มีโครงสร้างการใช้ลักษณนามแบบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น ภาษาไทย ภาษาลาว และภาษาคำมู่มีลักษณนามซ้ำรูปนามใช้มากมาย ทั้งนี้เพราะในโครงสร้างการใช้ลักษณนามแบบจีนนั้น ตำแหน่งของลักษณนามและคำนามจะอยู่ติดกัน ดังนั้นการใช้ลักษณนามซ้ำรูปนามจะทำให้เกิดการซ้ำและฟังดูแปลก เช่น * 2 วิว วิว เป็นต้น

จากการศึกษาเปรียบเทียบงานวิจัยทั้งสองจะเห็นว่านักภาษาศาสตร์ทั้งสองท่านมีจุดมุ่งหมายในการศึกษาคำลักษณนามต่างกัน โจนส์ ศึกษาเพื่อจำแนกประเภทคำลักษณนามและ

แสดงโครงสร้างของนามวลีที่ลักษณะนามปรากฏเท่านั้นในขณะทีก่อแตร ศึกษาในแง่มุมที่กว้างกว่า กล่าวคือ ศึกษาเพื่อหาแนวทางในการวิเคราะห์ระบบคำลักษณะนามของภาษาแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทุกภาษา

3.1.3.2 การศึกษาเกี่ยวกับคำลักษณะนามในภาษาแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เฉพาะภาษา

3.1.3.2.1 การศึกษาคำลักษณะนามในภาษาจีน

ประพิน มโนภักวิบูลย์ (2527 : 2528 : 73-79) กล่าวว่าคำลักษณะนามในภาษาจีนมีบทบาทและหน้าที่เหมือนคำลักษณะนามในภาษาไทย คือ เป็นคำที่ใช้แยกประเภทคำนามออกเป็นกลุ่มเป็นพวก คำลักษณะนามจะจำแนกสิ่งที่มีคุณสมบัติหรือมีลักษณะบางอย่างคล้ายคลึงกันหรือร่วมกัน เป็นกลุ่มเดียวกันหรือพวกเดียวกัน

ในการอธิบายคำลักษณะนามในภาษาจีน ประพิน แสดงคำลักษณะนามเรียงตามลำดับสีอักษรพร้อมความหมาย และคำอธิบายการใช้กว้าง ๆ โดยมีตัวอย่างประกอบคำลักษณะนามในภาษาจีนที่ประพินรวบรวมได้มี 110 คำ บางคำมีหลายความหมาย ซึ่งประพินได้ยกตัวอย่างประกอบให้เห็นด้วย เช่น

ลักษณะนาม bâ มีความหมายดังนี้

1) "เล่ม อัน คัน ดอก ตัว" ใช้กับสิ่งของที่มีค้ำม มีที่ให้มีจับได้ เช่น มีด ขวาน ไม้กวาด ร่ม กุญแจ ซอ เก้าอี้ ตัวอย่างเช่น

yì bâ dāozǐ

1 ล. มีด

"มีด 1 เล่ม"

yì bâ yǐzi

1 ล. เก้าอี้

"เก้าอี้ 1 ตัว"

2) "กำ กำมือ" ใช้กับสิ่งของที่รวมกันเข้าเป็นมัดเป็นกำได้ หรือใช้มือกอบขึ้นมาเป็นกำได้ เช่น ดอกไม้ ผัก ตะเกียบ หรือเม็ดบัว ข้าวเปลือก ข้าวสาร ตัวอย่างเช่น

yì bī hūā

1 ล. ดอกไม้

"ดอกไม้ 1 กำ"

yì bī mī

1 ล. ข้าวสาร

"ข้าวสาร 1 กำมือ"

3.1.3.2.2 การศึกษาคำลักษณนามภาษาล่าหู่ (มุเซอคำ)

ศิริกฤษณ์ สัตร์ศิลป์ (2529) ศึกษาคำลักษณนาม

ในภาษาล่าหู่ นะ โดยวิธีการวิเคราะห์อรรถลักษณะ (componential analysis) โดยจำแนกกลุ่มคำลักษณนามตามข้อจำกัดการเกิดร่วมกับคำนามในโครงสร้างนามวลี ศิริกฤษณ์ ได้ทำอรรถลักษณะของคำลักษณนามซึ่งแสดงเงื่อนไขการเกิดร่วมระหว่างคำนามและคำลักษณนาม

แนวคิดสำคัญที่เกี่ยวข้องกับวิธานพันธะฉบับนี้คือ

แนวคิดเกี่ยวกับการเกิดร่วมของคำนามและคำลักษณนาม ซึ่ง ศิริกฤษณ์ กล่าวว่า เงื่อนไขการเกิดร่วมกันอาจมีความเคร่งครัดในอัตราที่ไม่เท่ากัน กล่าวคือ นามบางคำอาจเกิดร่วมกับลักษณนามได้หลายคำ ในขณะที่นามบางคำเกิดร่วมกับลักษณนามได้เพียงคำเดียว ในกรณีเช่นนี้ทำให้เห็นปรากฏการณ์ของการเกิดร่วมของคำลักษณนามกับคำนามที่น่าสนใจ 2 ประการคือ

1) คำนามคำเดียวกัน เกิดร่วมกับคำลักษณนามต่างกันแต่ไม่ทำให้ความหมายของคำนามเปลี่ยนไป นั่นคือ คำลักษณนามบางคำ สามารถเกิดแทนที่กันได้ โดยไม่ทำให้ความหมายของคำนามเปลี่ยนไป เรียกว่า คำลักษณนามดังกล่าวมีคุณสมบัติประติสระต่อกัน เช่น

gc1 3 gc1 ~ ta2 ~ ma2

หอก 3 หอก ก้อน อัน

2) ความหมายของคำนามเดียวกัน เปลี่ยนไปตามลักษณนามที่ใช้ดังนี้

2.1) ลักษณนามแสดงส่วนต่าง ๆ ของสิ่งที่นามอ้างอิง เช่น

a3 pɔ:1 gu5 3 cɛ2

กล้วย 3 ตัน

a3	pɔː1	gu5	3	<u>kha5</u>
	กล้าช		3	ใบ
a3	pɔː1	gu5	3	<u>hə1</u>
	กล้าช		3	เคว็ช
a3	pɔː1	gu5	3	<u>si4</u>
	กล้าช		3	ผล

2.2) ลักษณะนามแสดงประเภทของสิ่งที๋นามอ้างถึง เช่น

a3	pɔː1	gu5	3	<u>cə2</u>
	กล้าช		3	ชนิด

2.3) ลักษณะนามแสดงหน่วยที๋เป็นผลจากการ ชั่ง ตวง วัด หรือกะประมาณ
สิ่งที๋นามอ้างถึง เช่น

a3	pɔː1	gu5	3	<u>lɔ1</u>
	กล้าช		3	กระบุง

ในการสรุปผลของการวิจัย ศรินทิพย์ แบ่งคำลักษณะนามภาษาล่าหู่ณะ ตามเกณฑ์
การเกิดร่วมกับคำนาม ออกเป็น 2 ประเภทคือ

- 1) ลักษณะนามเฉพาะ หมายถึง ลักษณะนามที๋มีเงื่อนไขการเกิดร่วมกับคำนามอย่าง
เคร่งครัด
- 2) ลักษณะนามไม่เฉพาะ หมายถึง ลักษณะนามที๋มีเงื่อนไขการเกิดร่วมกับคำนามไม่
เคร่งครัด

นอกจากนี้ ศรินทิพย์ ยังได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับลักษณะนามกลางและลักษณะนาม
ซ้ำรูป ในภาษาล่าหู่ณะ ดังนี้

- ก) ลักษณะนามซ้ำรูปนามในภาษาล่าหู่ณะ ใช้เมื่อ
- ผู้พูดจำลักษณะนามเดิมไม่ได้ ไม่ทราบ หรือไม่แน่ใจว่าจะใช้
คำใดจึงเหมาะสม
 - คำนามนั้นเป็นคำใหม่ในวัฒนธรรม

ข) คำนาม 1 คำ อาจมีลักษณนามใช้ได้ 3 ประเภท คือ

- ลักษณนามซ้ำรูป เช่น มีด 3 มีด
- ลักษณนามเฉพาะ เช่น มีด 1 เล่ม
- ลักษณนามกลาง เช่น มีด 1 อัน

นอกจากเกณฑ์การเกิดร่วมของคำลักษณนามและคำนามแล้ว ศรีวิฑูรย์ ยังได้จำแนกประเภทคำลักษณนามด้วยเกณฑ์อื่นด้วย คือ เกณฑ์รูปคำ ซึ่งจะพิจารณาจากจำนวนหน่วยคำของคำลักษณนาม และรูปคำที่คล้ายคลึงกับนามที่เกิดร่วมและเกณฑ์การเกิดร่วมกับคำบอกจำนวน เป็นต้น

เมื่อศึกษาเปรียบเทียบงานของนักวิจัยทั้งสองท่านจะเห็นว่า ทั้งสองท่านมีวัตถุประสงค์ที่คล้ายคลึงกัน แต่ใช้วิธีการแตกต่างกันในการวิเคราะห์กล่าวคือ ทั้งประพิณและศรีวิฑูรย์ มีจุดมุ่งหมายที่จะแสดงความหมายและการใช้คำลักษณนามแต่ละคำ พร้อมกับบอกประเภทของคำนามที่เกิดร่วมกับคำลักษณนามนั้น แต่วิธีการนำเสนอของประพิณ ต่างจากศรีวิฑูรย์ กล่าวคือ ประพิณ ใช้วิธีการบรรยายด้วยข้อความ ในขณะที่ ศรีวิฑูรย์ สรุปการเกิดร่วมของคำลักษณนามและคำนามในรูปของลักษณะบ่งเงื่อนไขการเกิดร่วม ซึ่งแสดงความหมายของคำลักษณนาม ความหมายของคำนาม หรือประเภทของคำนามที่เกิดร่วมกับคำนามนั้น โดยไม่ต้องใช้ข้อความบรรยาย ส่วนข้อแตกต่างอีกประการหนึ่งก็คือ ศรีวิฑูรย์ได้จำแนกประเภทและจัดระบบคำลักษณนามภาษาล่าหู่ละไวด้วย ซึ่งส่วนนี้ไม่มีในงานของประพิณ

3.1.3.3 การศึกษาคำลักษณนามภาษาเมียน

ผู้วิจัยจะกล่าวถึงการศึกษาคำลักษณนามภาษาเมียนของนักภาษาศาสตร์ 2 ท่านคือ คารอน (Caron 1987 : 150-168) และ คอร์ท (Court 1987 : 145-168) ดังนี้

คารอน เป็นนักภาษาศาสตร์ที่ศึกษาคำลักษณนามในภาษาเมียนจากแง่ของวากยสัมพันธ์โดยกล่าวว่า คำลักษณนามในภาษาเมียนก็คือ หน่วยคำใดก็ตามที่สามารถปรากฏในโครงสร้างวลี ที่ประกอบด้วย คำบอกจำนวนและคำนามตามลำดับดังนี้

คำบอกจำนวน + คำลักษณนาม + คำนาม

คารอน แสดงโครงสร้างพื้นฐานของวลีบอกจำนวน (numerative phrase) ในภาษาเมียน ซึ่งมีคำประเภทต่าง ๆ เกิดร่วมกันตามลำดับดังนี้

ตารางที่ 5 : แสดงโครงสร้างพื้นฐานของวลีบอกจำนวนในภาษาเมี่ยน (ดัดแปลงจาก Caron 1987 : 154)

+Preposition	+Demonstrative	+Number	+CL	N	±Adjective
		-Number	±CL	O	
-Preposition	+Demonstrative	+Number	±CL	U	
±Preposition	-Demonstrative	+Number	+CL	N	
		- Number	-CL		

จากตารางอธิบายได้ว่า โครงสร้างพื้นฐานของวลีบอกจำนวนในภาษาเมี่ยนประกอบด้วยคำต่าง ๆ 6 ประเภท คือ คำบุพบท (Preposition) คำชี้เฉพาะ (Demonstrative) คำบอกจำนวน (Numbers) คำลักษณนาม (CL) คำนาม (Noun) และคำคุณศัพท์ (Adjective) ตามลำดับ

จากโครงสร้างวลีบอกจำนวนต่าง ๆ ข้างต้น จะเห็นว่า โครงสร้างวลีดังกล่าวประกอบด้วยคำนามเสมอ ส่วนคำคุณศัพท์จะปรากฏหรือไม่ก็ได้ นอกจากนี้ คารอน ยังได้แสดงตารางเปรียบเทียบโครงสร้างวลีบอกจำนวนในภาษาเมี่ยนกับโครงสร้างวลีบอกจำนวนในภาษาจีน ภาษาเมี้ยว ภาษาไทย และภาษาล่าหู่ละ ดังนี้

ตารางที่ 6 : แสดงการเปรียบเทียบโครงสร้างวลีบอกจำนวนในภาษาเมี่ยนกับโครงสร้างวลีบอกจำนวนในภาษาจีน ภาษาเมี้ยว ภาษาไทย และภาษาล่าหู่ละ (ดัดแปลงจาก Caron 1987 : 155)

Yao	Dem	Num+CL	Noun	Adj
Chinese	Dem	Num+CL	Adj	Noun
Meo	Num+CL	Noun	Adj	Dem
Thai	Noun	Adj	Num+CL	Dem
Lahu	Noun	Adj	Dem	Num+CL

ทางด้านอรรถศาสตร์ คารอน ชี้ให้เห็นว่า คำลักษณนามภาษาเมียน มีหน้าที่แบ่งคำนามออกเป็นกลุ่มย่อย และทำให้เราสามารถนับคำนามได้ คารอน กล่าวว่า กฎเกณฑ์ที่ใช้พรรณาระบบคำลักษณนามในภาษาเมียนไม่ใช่กฎเกณฑ์ง่าย ๆ ปัญหาสำคัญคือ ในบางกรณีไม่สามารถหาอรรถลักษณะใดอรรถลักษณะหนึ่งที่ครอบคลุมคำนามทั้งหมดที่เกิดร่วมกับลักษณนามคำใดคำหนึ่งได้ ตัวอย่างเช่น คำลักษณนาม taw3 ใช้กับคำนามถึง 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1	มีอรรถลักษณะ	[+animate]	ได้แก่คำนามที่หมายถึง คน
		[+human]	
กลุ่มที่ 2	มีอรรถลักษณะ	[+animate]	ได้แก่คำนามที่หมายถึง สัตว์
		[-human]	
กลุ่มที่ 3	มีอรรถลักษณะ	[-animate]	ได้แก่คำนามที่หมายถึง ประศู หน้าต่าง

จะเห็นว่า ถ้าให้คำลักษณนาม taw3 มีอรรถลักษณะแบบใดแบบหนึ่งเพียงแบบเดียวก็จะไม่สามารถครอบคลุมคำนามที่เกิดร่วมกับ taw3 ได้ทั้งหมด

คารอน ได้เสนออรรถลักษณะของคำลักษณนามในภาษาเมียน ดังต่อไปนี้

- 1) อรรถลักษณะ "ชี้เฉพาะ" (particularizes)
- 2) "แบ่งส่วนย่อย" (fractionalizes)
- 3) "กลุ่ม" (collective)
- 4) "รูปธรรม" (concrete)
- 5) "มีชีวิต" (animate)
- 6) "ปริมาณ" (quantity)
- 7) "หน้าที่" (function)
- 8) "รูปทรง" หรือ "มิติ" (shape or dimensionality)
- 9) "อื่น ๆ เช่น"
 - 9.1) อรรถลักษณะ "เล็ก" (diminutive)
 - 9.2) "กว้าง" (span)
 - 9.3) "ลักษณนามทั่วไป" (general classifier)
 - 9.4) "ห่อ มัด" (bundle)
 - 9.5) "ชนิดของสิ่ง" (kind of object)
 - 9.6) "ความยาว" (length)

- 9.7) " " "ห่อ มัด (ทั่วไป)" (bundle-general)
 9.8) " " "สองกำมือ" (double handfuls)
 9.9) " " "กะละมัง" (basin of rice)
 9.10) " " "เครื่องตวงทองแห้ง" (dry measure)
 9.11) " " "กลุ่ม (ทั่วไป)" (cluster-general)
 9.12) " " "คู่ (ทั่วไป)" (pair - general)
 9.13) " " "ใช้ (ทั่วไป)" (general use)

คอร์ท เป็นนักภาษาศาสตร์ที่ศึกษาคำลักษณนามในภาษาเมียนทั้งทางด้านวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์ สำหรับทางด้านอรรถศาสตร์ คอร์ท กล่าวว่า คำลักษณนามมีหน้าที่เจาะจงคำนามหรือคำกริยา ทั้งในแง่ของปริมาณ (quantitatively) และลักษณะ (qualitatively) นอกจากนี้คำลักษณนามมีหน้าที่กำจัดความกำกวมของคำนามที่เป็นคำพ้องรูป (homonymy) และคำหลายความหมาย (polysymy) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- ตัวอย่างที่ 1
- 1) ʔi:1 ŋw:ɯ1 diə1
 2 ล. ฮ่า
 "ฮ่า 2 เม็ด"
- 2) ʔi:1 tse:w4 diə1
 2 ล. ผ้า
 "ผ้า 2 พับ"

จากตัวอย่าง คำว่า "diə1" ใน 1) หมายถึง "ฮ่า" เพราะลักษณนาม ŋw:ɯ1 เป็นลักษณนามที่ใช้กับคำนามที่อ้างถึงสิ่งที่มีรูปทรงกลม เช่น ฮ่าเม็ด ผลไม้ ดวงอาทิตย์ ส่วน "diə" ใน 2) หมายถึง "ผ้า" เพราะคำลักษณนาม tse:w4 เป็นคำลักษณนามที่ใช้ได้เฉพาะกับผ้า เท่านั้น

ตัวอย่างที่ 2 .1) ʔi:1 tiw3 ʔuam1
 2 ล. แม่น้ำ
 "แม่น้ำ 2 สาย"

2) ʔi:1 lit4 ʔuam1
 2 ล. น้ำ
 "น้ำ 2 ลิตร"

จากตัวอย่าง คำว่า "ʔuam1" หมายถึงสิ่งเดียวกันคือ สิ่งที่เป็น "น้ำ" แต่การใช้คำลักษณนามต่างกัน ทำให้ได้ภาพของน้ำในลักษณะต่างกัน แสดงให้เห็นว่าคำลักษณนามภาษาเมี่ยน สามารถเจาะจงความหมายของคำนามที่เป็นคำหลายความหมายได้

ในด้านวากยสัมพันธ์ คอร์ท ชี้ให้เห็นว่า คำลักษณนามภาษาเมี่ยน คือ คำนามที่มี ไวยากรณ์แบบพิเศษ เช่นเดียวกับภาษาอื่นในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งคำลักษณนามจะปรากฏร่วมกับจำนวนนับ และมีหน้าที่ทำให้คำบอกจำนวนนับ เป็นส่วนหนึ่งของคำนามและคำกริยาได้ ข้อคิดสำคัญที่ คอร์ท ให้ไว้ คือ คำลักษณนามภาษาเมี่ยนมีแนวโน้มที่จะแปรไปในแต่ละท้องถิ่น

คอร์ท เสนอผลของการวิจัย โดยแบ่งคำลักษณนามในภาษาเมี่ยนออกเป็น 8 ประเภท คือ

1) ลักษณนามในตัวเอง (Auto-Classifier) หมายถึง คำนามที่ทำหน้าที่เป็นลักษณนามไปพร้อม ๆ กันในวลีเดียวกัน เช่น วลี "วัน 2 วัน" ในภาษาเมี่ยน

จะไม่ใช้ ʔi:1 ʔuɔ:j1 ʔuɔ:j1
 2 วัน วัน

แต่จะใช้ ʔi:1 ʔuɔ:j1
 2 วัน

2) ลักษณนามเฉพาะ (Specific-Classifiers) ได้แก่ ลักษณนามที่ใช้กับคำนามเฉพาะคำ หรือเฉพาะกลุ่ม โดยส่วนใหญ่แล้ว คำลักษณนามประเภทนี้จะอ้างถึงลักษณะประจำตัวของสิ่งที่คำนามอ้างถึง เช่น

sim4 เป็นลักษณนามเฉพาะคำ ใช้สำหรับหน้าคำที่หยุดติดกันเป็นต้น สำหรับ
มุ่งหลังคา

tiw3 เป็นลักษณนามเฉพาะกลุ่ม ใช้สำหรับสิ่งที่มีลักษณะยาว หรือ 1 มิติ
เช่น งู รุ้งกินน้ำ ถนน เรื่องราว เพลง ชีวิต จิตใจ เป็นต้น

3) ลักษณนามหน่วยวัด (Measure Classifiers) มักใช้กับกลุ่มคำนามที่อ้างถึง
สิ่งที่มีรูปร่างไม่แน่นอน เช่น ของเหลว วัสดุ (material) พื้นที่ และคำนามที่อ้างถึงสิ่งที่นับ
ไม่ได้ เช่น น้ำ ข้าวสาร เงิน ทอง ที่ดิน เป็นต้น

4) ลักษณนามแสดงกลุ่ม (Group Classifiers) ใช้กับคำนามที่อ้างถึงสิ่งที่
รวมกันอยู่เป็นกลุ่ม เช่น duj1 ใช้กับกองของสิ่งของ kwan3 ใช้กับกลุ่ม หรือ ฝูง ของคน
หรือสัตว์

5) ลักษณนามแสดงจำนวนหลัก (Round Number Classifiers) เป็นลักษณนาม
แสดงกำลังของจำนวนสิบ เช่น tsiəp2 "สิบ" pe2 "ร้อย" tshin1 "พัน"
wa:n2 "หมื่น" sin5 "แสน"

6) คำกึ่งลักษณนาม (Quasi Classifiers) คอรัท ไม่ได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับ
ลักษณนามประเภทนี้มากนัก คอรัท อธิบายแต่เพียงว่า ลักษณนามประเภทนี้บางคำใช้ได้เฉพาะ
กับจำนวน 1 "ʔiat2" เช่น

ʔiat 2 tsup4

1 หมด

"ทั้งหมด"

ʔiat2 tswaŋ5

1 หลาย

"ทั้งหลาย"

นอกจากนี้ คอรัท ยังกล่าวถึง ลักษณนามสำหรับกริยา (Verb-Classifiers)
ซึ่งหมายถึง คำที่ใช้กับคำกริยา เพื่อบอกลักษณะหรือจำนวนครั้งของการกระทำ ตัวอย่างเช่น

diʔ4 diəŋ5 ʔi:1 dzun2

เตะ ไม้ 3 ครั้ง

จากงานทั้งสองที่กล่าวมา จะเห็นว่านักภาษาศาสตร์ ทั้งสองท่านต่างก็ศึกษาคำลักษณะนามในภาษาเมียนกึ่งในแง่วากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์ โดยที่คอร์ท ให้รายละเอียดในเรื่องการแบ่งประเภทของคำลักษณะนาม และหน้าที่ของลักษณะนามแต่ละประเภท ส่วนในแง่วากยสัมพันธ์ของลักษณะนามนั้น คอร์ท กล่าวถึงเพียงเล็กน้อย ซึ่งต่างจากงานของ คารอน ที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ของวลีบอกจำนวนในภาษาเมียน ข้อแตกต่างอีกประการหนึ่งที่ทำให้งานของคารอนต่างจากงานของคอร์ทก็คือ คารอนได้แสดงรายการคำลักษณะนามทั้งหมดที่เขาพบและเสนออรรถลักษณะพร้อมแสดงตารางการวิเคราะห์อรรถลักษณะของลักษณะนามดังกล่าวด้วย

เมื่อเปรียบเทียบงานวิจัยทั้งสองกับงานวิจัยของผู้วิจัยเองแล้ว อาจกล่าวได้ว่างานของผู้วิจัยคล้ายคลึงกับงานของคารอนมาก โดยเฉพาะการวิเคราะห์ความหมายของคำลักษณะนามในภาษาเมียนด้วยวิธีวิเคราะห์อรรถลักษณะ อย่างไรก็ตาม ความแตกต่างมีอยู่หลายประเด็นดังนี้

ในแง่วัตถุประสงค์ของการวิจัย คารอนกล่าวว่า งานของเขามีขึ้นเพื่อขยายงานการศึกษาเกี่ยวกับคำลักษณะนามของภาษาแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ของ กอนแรล (1978) กล่าวคือ คารอนต้องการศึกษาคำลักษณะนามภาษาเมียนซึ่งเป็นภาษาหนึ่งในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่กอนแรลยังไม่ได้ศึกษาโดยศึกษาทั้งทางไวยากรณ์และอรรถศาสตร์

ในแง่ขอบเขตของการวิจัย คารอนเก็บข้อมูลจากผู้บอกภาษาที่เติบโตในหมู่บ้านทางตอนเหนือของประเทศลาว ส่วนผู้วิจัยเก็บข้อมูลทางตอนเหนือของประเทศไทย ดังนั้นข้อมูลคำลักษณะนามที่ผู้วิจัยพบย่อมแตกต่างจากข้อมูลคำลักษณะนามที่คารอนพบบ้าง ดังที่คอร์ท (1987) ได้ให้ข้อคิดว่า คำลักษณะนามในภาษาเมียนมีแนวโน้มที่จะแปรไปในแต่ละท้องถิ่น

ในแง่ขั้นตอนและวิธีการในการเก็บข้อมูลนั้น คารอนไม่ได้กล่าวถึง แต่จากผลการวิจัยของคารอนจะเห็นได้ว่าคำลักษณะนามที่เขารวบรวมไว้มีทั้งคำลักษณะนาม และลักษณะนามสำหรับกริยานั้นย่อมแสดงว่าขอบเขตงานวิจัยของคารอนนั้นกว้างกว่าของผู้วิจัย ซึ่งศึกษาเฉพาะคำลักษณะนามเท่านั้น

ผู้วิจัยเชื่อว่าความแตกต่างดังกล่าวย่อมเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ข้อมูลคำลักษณะนามของผู้วิจัยต่างจากของคารอน ข้อสังเกตที่สนับสนุนความเชื่อนี้คือ เรื่องจำนวนคำลักษณะนามซึ่งคำลักษณะนามที่ผู้วิจัยพบมีจำนวนมากกว่าที่คารอนพบ อย่างไรก็ตาม ผลการวิเคราะห์ของผู้วิจัยส่วนใหญ่ยืนยันผลการวิเคราะห์ของคารอน เพียงแต่ผู้วิจัยแสดงรายละเอียดของขั้นตอนการวิเคราะห์และผลของการวิเคราะห์ไว้อย่างละเอียดกว่า

3.2 การศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์อรรถลักษณะ (Componential Analysis)

การวิเคราะห์อรรถลักษณะ เป็นแนวการศึกษาที่ใช้ในหลายสาขาวิชา ในสาขาสัทศาสตร์ ได้มีนักภาษาศาสตร์หลายท่านนำการวิเคราะห์อรรถลักษณะมาเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล เช่น ลีช (Leech 1974) ไนดา (Nida 1975) พาล์มเมอร์ (Palmer 1976) ไลออนส์ (Lyons 1977) คิลลอน (Dillon 1979) และเฟิธสรี วงศ์วิภาณนท์ (2525) นักภาษาศาสตร์ดังกล่าวได้ให้ความหมายของอรรถลักษณะและการวิเคราะห์อรรถลักษณะไว้ในแนวเดียวกัน ตามที่เฟิธสรีสรุปไว้ว่า "อรรถลักษณะ" หมายถึง องค์ประกอบทางความหมายหรือความหมายย่อยของคำ กล่าวคือ คำแต่ละคำในภาษาใดภาษาหนึ่งนั้น มีความหมายที่สามารถนำมาแยกออกเป็นความหมายย่อยได้ การแยกองค์ประกอบทางความหมายหรืออรรถลักษณะของคำเรียกว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบหรือการวิเคราะห์อรรถลักษณะ (Componential Analysis) ตัวอย่างเช่น คำว่า "พ่อ" และ "แม่" มีความหมายซึ่งแยกออกเป็นความหมายย่อยหรืออรรถลักษณะ ได้ดังนี้

แผนภูมิที่ 2 : แสดงการแยกองค์ประกอบทางความหมายหรืออรรถลักษณะของคำว่า "พ่อ" และ "แม่"

"พ่อ"	มีชีวิต เพศชาย โตแล้ว มีลูก สัตว์	"แม่"	มีชีวิต เพศหญิง โตแล้ว มนุษย์ สัตว์
-------	---	-------	---

ส่วนรายละเอียดเรื่องการวิเคราะห์อรรถลักษณะสำหรับวิกิยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยจะยึดตามเฟิธสรี เนื่องจากเฟิธสรีเป็นผู้ที่กล่าวถึงความแตกต่างของอรรถลักษณะประเภทต่าง ๆ ไว้อย่างละเอียด

ในการแสดงอรรถลักษณะของคำนั้นมีรูปแบบในการแสดง 2 แบบ คือ แบบพรรณนา (descriptive features) และแบบเปรียบเทียบ (contrastive features)

การแสดงอรรถลักษณะแบบพรรณนา เป็นการแสดงความหมายย่อยเชิงพรรณนาของคำคำหนึ่งนั่นคือแสดงว่าคำ ๆ หนึ่งมีอรรถลักษณะหรือความหมายย่อยอะไรประจำตัวอยู่บ้าง ดังแสดงในแผนภูมิที่ 2 ข้างต้น แต่เนื่องจากอรรถลักษณะบางอรรถลักษณะ เป็นความหมายในทางตรงกันข้ามของอีกอรรถลักษณะหนึ่ง เช่น อรรถลักษณะ [เพศชาย] มีความหมายตรงกันข้ามกับอรรถลักษณะ [เพศหญิง] ดังนั้นเพื่อเป็นการลดจำนวนอรรถลักษณะให้น้อยลง นักอรรถศาสตร์จึงกำหนดให้อรรถลักษณะใดอรรถลักษณะหนึ่งที่มีความหมายตรงกันข้ามกันนั้นมี 2 คำ คือ คำบวก (+) และคำลบ (-) โดยที่คำบวกของอรรถลักษณะหนึ่งของคำคำหนึ่งหมายความว่าคำคำนั้นมีความหมายตามอรรถลักษณะนั้นเช่น คำที่มีอรรถลักษณะ [+เพศชาย] หมายความว่า คำคำนั้นหมายถึงเพศชาย ส่วนคำลบของอรรถลักษณะเดียวกันของคำอีกคำหนึ่ง หมายความว่า คำคำนั้นมีความหมายตรงกันข้ามกับความหมายของอรรถลักษณะนั้นเช่น คำที่มีอรรถลักษณะ [-เพศชาย] หมายความว่าคำคำนั้นหมายถึง เพศหญิง การแสดงอรรถลักษณะแบบเปรียบเทียบนอกจากจะทำให้ประหัตอรรถลักษณะดังกล่าวแล้วยังแสดงให้เห็นความเหมือนและความแตกต่างทางความหมายของคำได้ ชัดเจนขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 3 : แสดงความหมายของคำด้วยอรรถลักษณะแบบเปรียบเทียบ

"พ่อ"	"แม่"
+มีชีวิต ±มนุษย์ +เพศชาย +โตแล้ว +มีลูก	+มีชีวิต ±มนุษย์ -เพศชาย +โตแล้ว +มีลูก

การแยกความหมายของคำออกเป็นความหมายย่อยหรืออรรถลักษณะดังกล่าวข้างต้น นอกจากจะทำให้ทราบความหมายของคำโดยละเอียดแล้วยังแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ทางความหมายระหว่างคำด้วย ทั้งนี้เนื่องจากอรรถลักษณะแต่ละอรรถลักษณะที่ประกอบกันขึ้นมาเป็นความหมายของคำใดคำหนึ่งนั้นไม่ได้เป็นอรรถลักษณะของคำนั้นเพียงคำเดียวแต่เป็นอรรถลักษณะที่พบในคำอื่นด้วยเช่น



อรรถลักษณะ [มีชีวิต]	เป็นอรรถลักษณะของคำว่า	"พ่อ" "แม่" "เด็กชาย" และ "เด็กหญิง"
" [เพศชาย]	"	"พ่อ" และ "เด็กชาย"
" [เพศหญิง]	"	"แม่" และ "เด็กหญิง"
" [โตแล้ว]	"	"พ่อ" และ "แม่"
" [ยังไม่โต]	"	"เด็กชาย" และ "เด็กหญิง"
" [มีลูก]	"	"พ่อ" และ "แม่"
" [ไม่มีลูก]	"	"เด็กชาย" และ "เด็กหญิง"
" [มนุษย์]	"	"พ่อ" "แม่" "เด็กชาย" และ "เด็กหญิง"
" [สัตว์]	"	"พ่อ" และ "แม่"

จะเห็นได้ว่าอรรถลักษณะมีความสำคัญอีกประการหนึ่งคือ ทำให้สามารถจัดคำต่าง ๆ เป็นกลุ่มใหญ่ และจำแนกคำจากกลุ่มคำใหญ่ออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ ได้ กล่าวคือ คำที่มีอรรถลักษณะใดอรรถลักษณะหนึ่งร่วมกันจะถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มหรือประเภทเดียวกันได้ เช่น คำว่า "พ่อ" "แม่" "เด็กชาย" และ "เด็กหญิง" มีอรรถลักษณะที่ร่วมกันคือ [มีชีวิต] และ [มนุษย์] ดังนั้นเราจึงจัดให้คำดังกล่าวอยู่ในกลุ่มเดียวกัน คือ กลุ่มของคำที่อ้างถึงสิ่งมีชีวิตที่เป็นมนุษย์ ส่วนอรรถลักษณะ [เพศชาย] และ [เพศหญิง] จะเป็นอรรถลักษณะที่จำแนกกลุ่มคำที่อ้างถึงสิ่งมีชีวิตที่เป็นมนุษย์ออกเป็น 2 ประเภทย่อยคือ กลุ่มคำที่อ้างถึงสิ่งมีชีวิตที่เป็นมนุษย์เพศชาย ซึ่งได้แก่คำว่า "พ่อ" และ "เด็กชาย" และกลุ่มคำที่อ้างถึงสิ่งมีชีวิตที่เป็นมนุษย์เพศหญิง ซึ่งได้แก่คำว่า "แม่" และ "เด็กหญิง"

กล่าวโดยสรุปก็คือ อรรถลักษณะมีประโยชน์ในการแสดงให้เห็นรายละเอียดทางความหมายของคำ แสดงความสัมพันธ์ทางความหมายระหว่างคำและทำให้สามารถจัดกลุ่มหรือประเภทของคำได้ นักภาษาศาสตร์ที่นำเอาวิธีการวิเคราะห์อรรถลักษณะไปใช้ในการวิจัยมีหลายท่านเช่น นฤมล จันทรสกุลวงศ์ (2528) นำเอาการวิเคราะห์อรรถลักษณะไปใช้ในการวิจัยเรื่อง "คำลักษณนามในภาษาไทยโคราช บ้านบึงกับปรางค์ คำปลกระโทก อำเภอโศคชัย จังหวัดนครราชสีมา" เพื่อศึกษาการแปรของการใช้คำลักษณนามตามอายุและอาชีพของผู้พูด ศรีนทิพย์ สัตินิลปิน (2528) ศึกษาเรื่อง "คำลักษณนามในภาษาลำหูนะ (มุเซอคำ)" เพื่อดูการปรากฏร่วมของคำลักษณนามกับคำนาม อະรุณี รัตนกุล (2529) ศึกษาเรื่อง "คำลักษณนามในภาษาไทยถิ่นเขียงใหม่ ขอนแก่น สุโขทัย และสุราษฎร์ธานี" ซึ่งเป็นการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบการใช้คำลักษณนามใน 4 ภาคของไทย สุภา อังกระวานนท์ (2527)

ศึกษาเรื่อง "ความเปรียบของคำว่า "ผู้หญิง" ในเพลงไทยสากล" ซึ่งเป็นการศึกษาเพื่อวิเคราะห์ความหมายของคำว่าผู้หญิงที่เปรียบเทียบกับสิ่งต่าง ๆ ในเพลงไทยสากล

สำหรับการศึกษาเรื่องคำลักษณนามในภาษาเมียนมี ผู้วิจัยจะนำวิธีการวิเคราะห์อรรถลักษณะมาใช้ในการหาอรรถลักษณะร่วมของกลุ่มคำนามที่เกิดร่วมกับลักษณนามคำเดียวกัน เนื่องจากคำลักษณนามบางคำจะเกิดกับคำนามบางคำเท่านั้น นั้นแสดงว่าน่าจะมีข้อจำกัดบางประการที่ควบคุมการเกิดร่วมกันระหว่างคำนามและคำลักษณนาม ข้อจำกัดเหล่านั้นเป็นข้อจำกัดทางความหมาย การวิเคราะห์อรรถลักษณะร่วมของกลุ่มคำนามที่เกิดร่วมกับคำลักษณนามคำเดียวกันดังกล่าวจะนำไปสู่ข้อสรุปที่เป็นข้อจำกัดทางความหมายที่เรียกว่า ลักษณะบ่งการเกิดร่วม หรือเงื่อนไขบ่งการเกิดร่วม (Selectional Restriction) ซึ่งอรรถลักษณะที่ใช้ในการแสดงเงื่อนไขการเกิดร่วมดังกล่าวสำหรับงานวิจัยฉบับนี้จะเป็นแบบพรรณนา (ดูคำอธิบายเหตุผลใน 4.1.2.1)

* กล่าวโดยสรุปได้ว่า การศึกษาเกี่ยวกับคำลักษณนามนั้นได้มีนักภาษาศาสตร์หลายท่านให้ความสนใจศึกษากันมาเป็นเวลานานแล้วโดยแต่ละท่านมีขอบเขตของการศึกษาที่แตกต่างกัน กล่าวคือ บางท่านศึกษาคำลักษณนามโดยทั่ว ๆ ไป เช่น กรีนเบิร์ก และ อัลลัน บางท่านศึกษาคำลักษณนามโดยเจาะจงเฉพาะพื้นที่ เช่น โจนส์ และ กอนแรล และบางท่านศึกษาคำลักษณนามเฉพาะภาษาเช่น ประดิษ ศรีนิกิษฐ์ คารอน และคอร์ท ผู้วิจัยจะนำความรู้และข้อคิดต่าง ๆ ที่รวบรวมได้จากการศึกษางานดังกล่าวรวมทั้งความรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์อรรถลักษณะมาเป็นพื้นฐานในการศึกษาและวิเคราะห์คำลักษณนามในภาษาเมียน ดังจะกล่าวโดยละเอียดในบทต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย